

kiesgerechtigde leeftijd. Ze geven echter wel aanleiding tot de conclusie, dat het verband tussen levensbeschouwing en politieke keuze minder sterk is geweest dan in 1974.

En dit was dan het eind van de cijfers.

Wat hebben ze geleerd, of misschien beter gezegd, wat hebben ze bevestigd?

Ze hebben geleerd en bevestigd, dat onze streek reeds eeuwenlang een immigratiegebied is geweest, en dat dit immigratieproces zich langs lijnen van geleidelijkheid heeft afgespeeld. Juist door deze geleidelijkheid is dit immigratieproces zonder grote controverses verlopen.

En ook daarin manifesteert zich dan weer het opnemingsvermogen van onze Vechtstreek, zo mooi, dat de gaande man het in aantal steeds heeft afgelegd tegen de komende.

Breukelen, september 1977

R. T. van de Geer

Belle terug op Zuylen

Ongeveer tweehonderd jaar na het laatste verblijf van de achttiende-eeuwse schrijfster Belle van Zuylen op het slot, waaraan zij de naam ontleent waaronder zij in Nederland het best bekend is, werd in oktober 1975 aldaar een genootschap Belle van Zuylen - Association Isabelle de Charrière opgericht.

Een dubbele aanduiding, want zij schreef in het Frans en in de Franstalige cultuur is zij weer het beroemdste onder de naam Isabelle de Charrière, de naam van haar Zwitserse echtgenoot.

Het Symposium en de tentoonstelling, in 1974 op initiatief van de Werkgroep XVIIIe Eeuw aan haar gewijd, hadden hiervoor de impuls gegeven. Bij een groot aantal deelnemers bleek de behoefte te bestaan verder activiteiten te ontplooiën om de werken en brieven van deze misschien belangrijkste literaire figuur uit deze eeuw in ons land

dichter bij het publiek te brengen. Voor velen was zij na twee eeuwen alleen nog een naam, terwijl juist in de laatste jaren duidelijk is geworden hoezeer haar werk een lezer van vandaag kan boeien.

Nu enerzijds, dank zij subsidies van de Nederlandse Stichting voor zuiver wetenschappelijk onderzoek (ZWO) een redactie bezig is een uitgave van de *Verzamelde Werken en brieven van Belle van Zuylen* voor te bereiden, die het mogelijk zal maken binnen enkele jaren voor de eerste maal kennis te nemen van een oeuvre dat voor minstens de helft nooit eerder werd gepubliceerd, leek het anderzijds noodzakelijk een Genootschap te stichten dat zich met andere activiteiten, Belle van Zuylen betreffend, bezighoudt. Het doel van het Genootschap is, behalve het ondersteunen en behulpzaam zijn bij de uitgave en verspreiding van haar werk, het beschermen, klasseren, bestuderen en verzamelen van herinneringen en documenten, hulp bij het behoud van de plaatsen waar haar leven zich heeft afgespeeld, half op het Slot Zuylen, half in Le Pontent in Colombier bij Neuchâtel. Het Genootschap wil brieven en correspondentie verzamelen, archiefonderzoek verrichten en een volledige documentatie, met inbegrip van literatuur van en over haar, bijeen brengen, zodat er een studiecentrum ontstaat. Eenmaal per jaar wordt een informatie-bulletin (*Lettre de Zuylen*) uitgegeven met nieuws in het nederlands, Engels en Frans over uitgaven, studies, publikaties, illustraties etc.

Het eerste nummer van het bulletin is in september 1976 verschenen, het tweede in september 1977.

Met overige activiteiten is inmiddels een begin gemaakt: op de jaarlijkse herdenking te Zuylen in Oktober 1977 werd een tweetal voordrachten over het werk van de schrijfster gehouden en werden fragmenten uit één van haar toneelstukken gespeeld.

Sommigen vragen zich weleens af waar die plotselinge belangstelling voor Belle in onze tijd vandaan komt. In feite is zij minder plotseling dan het lijkt. In haar eigen tijd trok zowel "Le Noble" (haar eerste en enige publikatie in Nederland) sterk de aandacht, evenals werken die zij 20 jaar later in Zwitserland liet verschijnen en waarvan er een paar herhaalde malen werden herdrukt. Maar wat bij het publiek vrijwel onbekend bleef en zeker literair niet het minst belangrijke is - dat waren haar brieven. Haar correspondenten, Constant d'Hermenches, James Boswell, Benjamin Constant, familieleden en vele anderen, hebben er de waarde van ingezien en haar brieven, zoals d'Hermenches haar schreef "voor het nageslacht" bewaard. Die bekendheid als epistolair talent is begonnen, nadat de Franse criticus Sainte-Beuve er kennis van had genomen. Later heeft de Zwitserse geleerde Philippe Godet een deel van haar werk en brieven opnieuw openbaar gemaakt in het begin van deze eeuw. Maar er moest nog veel meer gebeuren, en wij hopen dat ditmaal, dank zij de medewerking van velen zowel in Nederland als ver daarbuiten, het werk van Belle van Zuylen-Isabelle de Charrière de bekendheid zal krijgen die haar toekomt. Levend in een woelige tijd, de hoop kennend van de Verlichting, de verschrikkingen van de Patriottentijd en de Franse Revolutie, was het bij haar dood in 1805 niet te voorspellen hoe de wereld er zou gaan uitzien. Maar zij heeft die tijd meebeleefd; in haar brieven, romans, novellen, toneelstukken en pamfletten ziet men de neerslag daarvan bij iemand die uiterst gevoelig was voor alles wat het leven boeiend, ongrijpbaar en onbestendig maakt. Belle van Zuylen lezen betekent dan ook geconfronteerd worden niet alleen met een tijd die veel dichter bij ons ligt dan men zou denken, maar met een mens die van elke tijd is.